

- ▶ FÖRORD
- ▶ BORRINSTRUKTIONER
- ▶ SKÖTSELANVISNING BADRUMSINREDNING
- ▶ SKÖTSELANVISNING PORSLIN, DUSCHAR ETC
- ▶ SKÖTSELANVISNINGAR FÖR GOLVBRUNNAR
- ▶ SKÖTSELANVISNINGAR KROMADE YTOR
- ▶ SKÖTSELANVISNING KAKEL / KLINKER

FÖRORD

Denna drift- och skötselmanual omfattar rengöring och allmänt underhåll av badrumsmodulens ingående komponenter.

I övrigt hänvisas till tillverkarens specifikationer och datablad.

ABM 07 - "Allmänna bestämmelser för köp av varor i yrkesmässig byggverksamhet"

Säljaren ansvarar inte för sådant som beror på felaktig montering eller installation, bristande underhåll, felaktig skötsel, vanvård, onormalt brukande eller annat som kan hänföras till köparen. Köparen är skyldig att följa och dokumentera avtalade underhålls- och skötselåtgärder. Om säljaren under garantitiden har uppfattningen att han inte ansvarar för påtalat fel åligger det honom att visa att varan är kontraktsenlig eller göra sannolikt att det påtalade felet beror på något på köparens sida.

Rengöring

För att säkerställa och bevara ett rent och hygieniskt intryck av badrumsmodulen, är det nödvändigt med regelbunden rengöring. En förutsättning är också att lämpliga och miljövänliga rengöringsmedel används.

I samband med rengöring bör också vattenlås efterfyllas med vatten (golvbrunnar, WC och tvättställ) för att undvika kloaklukt.

Generellt

Badrumsmodulen är enklast att hålla rent efter det dagliga bruket.

En gång i veckan bör WC, tvättställ och ev. badkar rengöras.

Golvet skuras lämpligen vid samma tillfälle.

När behovet uppstår rengörs kakel, porslin samt avlopp och liknande.

Daglig vädring av badrummet bör eftersträvas samt efter användande av dusch eller bad.

Kalkavlagringar

Vattnets innehåll av kalk är en av anledningarna till svårigheterna med att få badrummet att bevaras rent och hygieniskt. När vatten avdunstar lämnar kalken rester efter sig i form av avlagringar. Tjocka kalkavlagringar kan vara ett stort problem att avlägsna.

I svåra fall används lämpligen ättika, 32% ättiksyra eller fosfathaltiga rengöringsmedel.

O.B.S! Vissa komponenter i badrummet är känsliga för syror och får EJ utsättas för dessa! T ex kakel- och klinkerfogar, marmor, granit, vissa porslinstyper, vissa typer av kranar och liknande – se tillverkarens specifikationer! Rengör dessa för hand och om nödvändigt med fosfathaltiga rengöringsmedel.

Där ättiksyra kan användas, kan man doppa toalettpapper i ättika eller ättiksyra och lägga på kalkbeläggningarna. Alternativt kan man lägga munstycket, duschhuvud och liknande i ättiksyra. Efter användning av 32% ättiksyra skall rikligt med vatten användas för att skölja rent. Koncentrerad syra i avloppet kan skada avloppssystemet.

Rengöringsmedel och rengöring

I möjligaste mån bör man undvika att använda syror och andra kraftiga rengöringsmedel.

Dessa måste användas med eftertanke! Överdrivet användande av rengöringsmedel kan skada kloaksystemet och innebära en hög belastning för miljön.

O.B.S! använd ALDRIG syror med klorhaltiga rengöringsmedel t ex toalettrensmedel! Dessa utvecklar MYCKET giftiga gaser!

När det är genomförbart – använd handkraft eller mekanisk rengöring ex v med en fuktig skurborste, roterande rensborste, spolslang, tvålflingor o dylikt.

BORRINSTRUKTIONER

O.B.S! Det finns zoner i väggen där det **INTE** får borraras på grund av rördragning i väggen! Detta gäller såväl el- som vattenrör. Se ritning för respektive badrumstyp (ritning finns hos fastighetsförvaltare).

Vi föreslår att krokar och övrig utrustning i första hand skall limmas fast på kaklet. Om borrning erfordras skall nedanstående instruktion följas!

För infästning av inredningsdetaljer i badrummets väggar skall nedanstående instruktioner beaktas. Badrummets vägg består av tre olika material: 7mm kakel, 1mm aluzink plåt och 9mm gips.

Montering av väggskåp kan ske med samma metod som ovan. För montering av kommoder och tyngre högskåp skall stödben eller en avbärarlist monteras under skåpet (se skåplev.anvisning).

För eventuellt byte av kakelplatta kontakta fastighetsförvaltare.

Infästning mot golv får endast ske med lim. (Ej borrning).

[Bild 1.]
Märk ut önskat läge på detaljen (lämpligast mitt i kakelplattan) förborra genom väggens alla material med 5.5mm borrar typ Wedevåg hårdmetall.

[Bild 2.]
7 mm borrar **endast** genom kakel (använd kakelbollar) Våtrumssilikon i hålet.

[Bild 3.]
Montera plastplugg avsedd för 5.5mm hål.

[Bild 4.]
VIKTIGT!
Våtrumssilikon i pluggen och runt hålet.

[Bild 5.]
Detaljen monteras med lämplig skruv, rostfri eller mässing $\varnothing$ 3.5 - 5mm.

[Bild 6.]
Detaljen på plats.

BADRUMSMÖBLER utsätts givetvis för mer fukt än möbler i övriga rum i hemmet.

Badrumsmöbler är anpassade för badrummet och gjorda i fukttåliga material, både på in- och utsidan. Men även om badrumsmöbler är det, bör de inte utsättas för vatten eller extremt hög luftfuktighet. **Därför SKALL blöta fläckar, även vanligt vatten, torkas upp så snart som möjligt för att undvika att fukt tränger in i skarvar. Se även till att badrummet har god ventilation!** Vårda din badrumsmöbel med omsorg, så kommer den att skänka trivsel i många år framöver.

LUCKOR

Folierade, fanerade och massiva luckor. Samtliga har ett förstklassigt ytskikt.

För rengöring av målade ytor används lämpligen en fuktig trasa och vanligt rengöringsmedel. Lackerade träluckor rengörs bäst med en fuktig trasa och mildt diskmedel. Om din badrumsmöbel behöver extra rengöring så undvik preparat som har en slipande effekt eftersom det lätt kan bli repor och onödigt slitage på ytan. Använd istället t.ex. en blandning av 1 del acetone och 3 delar T-sprit.

SPEGLAR / GLASYTOR

Flytande rengöringsmedel. Använd vatten och en mjuk tvättsvamp och torka med en gummskrapa, fuktad trasa, hushållspapper eller duk.

Speciella putsmedel kan göra spegelytorna feta eller orsaka ränder.

STOMMAR

Stommarna görs av lackerad MDF-board eller melamin-/fanébelagd fuktrög spånskiva. Melaminskiktet är tåligt, lätt att rengöra och resistent mot olikakemikalier.

Även MDF-board är lätt att rengöra, men är inte lika resistent mot kemikalier. Särskilt inte de kemikalier som innehåller syror. Fanérskiktet är mattlackerat för att vara fuktavvisande, slitstarkt och lätt att hålla rent.

PORSLINSTVÄTTSTÄLL

Porslin är ett keramiskt material som är levande i tillverkningsprocessen och därför kan mindre buktighet eller skevhet förekomma. Varje tvättställ genomgår en kvalitetskontroll och granskas för att hålla de toleranser som angetts. Porslinstvättstället har en glaserad yta som är lätt att hålla ren. Ytan är beständig mot de flesta kemikalier med undantag för starka syror (t.ex. saltsyra och svavelsyra) och starka alkalier (t.ex. kaustiksoda). Rengör ditt porslinstvättställ regelbundet med vanligt rengöringsmedel.

GJUTMARMORTVÄTTSTÄLL

Tvättställ av gjutmarmor består i huvudsak av krossade mineraler med bindemedel, en stenprodukt som är naturnära och miljöanpassad. **Rengör tvättstället med tvål och vatten eller vanligt ph-neutralt rengöringsmedel** (pH brukslösning: 6.5 - 7.4). För att undvika missfärgningar så är det viktigt att gjutmarmortvättstället inte kommer i kontakt med t.ex. syror, ammoniak, starka rengöringsmedel, hårfärgningsmedel eller klorin. Undvik att gjutmarmortvättstället utsätts för vatten som överstiger +65 C, då det finns risk för sprickbildning i ytskiktet.

ATT TÄNKA PÅ!

Om ditt gjutmarmortvättställ behöver extra rengöring använd inte rengöringsmedel med slipmedel, polera istället tvättstället med speciellt tvättställspolish som finns hos återförsäljaren och vaxa sedan. Om ytskiktet av någon anledning skulle bli repigt eller nermattat, polera och vaxa enligt ovan. Djupare repor kan först försiktigt slipas med våtslipspapper (ca 1200 korn).

Om en djupare skada uppstått kan återförsäljaren hjälpa dig med en lagningsatts.

STENSKIVOR

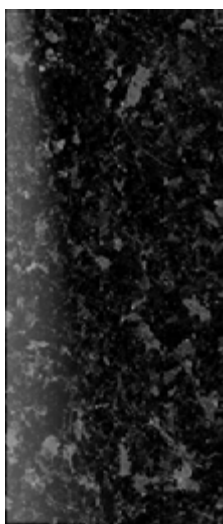
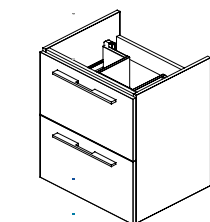
Sten är ett naturmaterial. Vid rengöring räcker det i allmänhet med en fuktig trasa. Syntetiska material kan göra ytan matt och på sikt skada stenskivan. Vid behov av rengöringsmedel, använd såpa eller de specialmedel som finns för rengöring av sten. Sten har en viss absorptionsförmåga, se därför till att den inte utsätts för färgade vätskor som kan tränga ner i stenskivan (t.ex. kaffe, vin, saft, olja). Om man spiller bör detta torkas bort direkt. Stenskivan har en polerad yta. Ytan kan mattas av sura föreningar som t.ex. fruktjuice, vin och ättika.

BÄNKSKIVA AV GRANIT

Granit är ett naturmaterial som skiftar i utseende från gång till gång. De flesta sorter skiftar dock inte nämnvärt i utseende. När det gäller vissa granitsorter så förekommer det stick (sprickor). Detta är naturligt för vissa sorter och försämrar ej kvaliteten. I alla granitsorter finns det porer (hål) i ytan. I en del graniter finns det mer och i en del knappt alls. Detta försämrar dock ej kvaliteten. Porer är mer vanligt än ovanligt hos graniter. Granit är till skillnad från marmor och kalksten ett mycket tätt material, men man bör ej låta fettfläckar ligga någon längre tid på stenen, då dessa kan tränga ner i skivan. Till skillnad från vatten som förångas kan fettfläckar bli permanenta. Stenskvorna kräver för övrigt ingen speciell skötsel utan rengör med vanligt diskmedel och vatten.

ATT TÄNKA PÅ!

Om man har fått matta fläckar på stenskivan, kan man polera upp dessa med stenglans eller bivax löst i lack-nafta. Är fläckarna kraftiga kan man behöva slipa ytan först. Detta kan man göra med pimpstenspulver på en tvålfuktad trasa eller med en nylonsvamp.

BÄNKSKIVOR I MASSIVT TRÄ, BOK, EK, KÖRSBÄR OCH VALNÖT

Observera att all behandling och allt underhåll skall utföras på torra skivor.

Oljade skivor skall omedelbart efter montering behandlas med olja, torkad olja eller rå kallpressad linolja på samtliga sidor och kanter. Lägg på flödigt och arbeta in oljan med trasa. För extra len ytan använd mjuk slipkloss (extra fin). Oljan skall ligga på i ca. 30 minuter. Gnugga sedan ytorna torra med en luddfri trasa. Var försiktig så olja inte kommer i kontakt med annat än bänkskivan.

Upprepa behandlingen minst en gång första veckan, därefter en gång i veckan i tre veckor. Upprepa efter en månad, tre månader, sex månader. Därefter behandlas bänkskivan med olja en eller två gånger om året eller när skivorna ser torra ut. Varning! De trasor och svampar du använt kan självantända då oljan oxiderar! Blöt med vatten och slå in i lufttätt eller elda under kontrollerade former!

OM OLYCKAN ÄR FRAMME

Om ytan på din massiva träskiva har skadats eller missfärgats kan du alltid slipa bänkskivan. Det är ju just det som är fördelen med massivträ. Men efter en sådan slipning måste en vaxad skiva behandlas med primer och vax som om den var obehandlad. Det material du behöver hittar du hos din byggmaterialhandlare eller färghandlare. Slagmärken och repor kan många gånger repareras med varmt vatten, som får träet att svälla och återta sin form. Detta är lättast med trä som behandlats med rå linolja och svårast med en vaxad yta, men det kan alltid vara värt ett försök.

Har du slipat ytan, kan du alltid byta från olja till vax eller tvärtom, men ytan måste behandlas som om den var obehandlad. Väljer du olja, behandlar du enligt det schema som beskrivits tidigare. Väljer du vax, följer du fabrikantens anvisningar.

Massivt trä är ett levande material, och därför rör det sig med årstidernas växlingar. Upp till $\pm 2,5\text{mm}$ i djupled.

MÅLADE OCH MELAMIN-/FOLIEBELAGDA YTOR

Rengörs med milda och i hushåll vanligt förekommande rengöringsmedel. Använd en fuktig trasa med rengöringsmedel. Eftertorka med enbart vattenfuktad trasa så att rengöringsmedlet avlägsnas. Torka sedan med torr trasa. Använd ALDRIG rengöringsmedel innehållande ammoniak, stålull eller liknande som har slipande effekt. Lacknafta eller bensin kan användas för borttagning av svåra fläckar. Tänk på att alltid torka av under diskbänkskåp och luckornas kanter. De är inte avsedda att klara vatten som blir stående.

BÄNKSKIVOR BELAGDA MED LAMINAT

Rengör med alla i hushållet normalt förekommande rengöringsmedel. **Vid rengöring använd ALDRIG några slipande rengöringsmedel på laminatytan** somt ex skurpulver, stålull, nylonsvamp eller liknande. Detta kan repa ytan. Vid envisa fläckar går det bra att använda medel som T-sprit, laminatcleaner eller aceton. Undvik att koncentrerade mineralsyror och starkt färgande ämnen såsom jod, vätesuperoxid och bläck kommer i beröring med plastlaminatytan. Dessa ämnen förorsakar frätskador eller missfärgningar.

Viktigt att vatten inte blir stående mellan bänkskiva och spis eller bänkskiva mot diskbänk. Laminatbänkskivor tål värme upp till max 180°. Kastruller och stekpannor som tas direkt från spisen kan ha en temperatur ända upp till 350°, keramikhällar ger ännu högre värme. Använd därför alltid underlägg när du ställer kastruller och stekpannor på bänkskivan. Om du har en spishäll som är infälld i skivan, måste du tänka på att kokkärl alltid står helt på hällen och inte delvis över laminatytan. Laminat är hårt, men mörka och/eller blanka ytor är känsliga för repor. Vanliga köksredskap åstadkommer normalt ingen skada, men ytan kan repas av keramiska kärl och vassa verktyg. Skär aldrig direkt mot bänkskivan, utan använd alltid skärbräda.

SANITETSPORSLIN

Vanliga WC-stolar, bidéer och tvättställ har en glaserad yta. Glaserade ytor är lätta att hålla rena och är beständiga mot de flesta kemikalier. Gör rent ofta så uppstår aldrig rengöringsproblem. Använd vanliga rengöringsmedel. Rengöringsredskap som innehåller hårda slipmedel, såsom stålull och grön fibersvamp, skall inte användas. **Starka syror, t.ex. saltsyra och svavelsyra och starka alkalier, t.ex. kaustiksoda bör inte användas.**

Droppande kranar och rinnande WC-stolar bör snarast repareras. För reparation eller köp av reservdelar anlitar Du en VVS-entreprenör eller VVS-butik. De finns på Gula Sidorna i telefonkatalogen under rubrik "Rörarbeten".

I hus som står ouppvämt vintertid skall WC-stolens spolcistern tömmas och torkas torr. Häll 3-4 deciliter frostskyddsvätska i vattenlåset och täck vattenspegeln med matolja eller plastfolie för att förhindra avdunstning.

EMALJERADE PRODUKTER

Badkar, duschkar, vissa diskbänkar och plåttvättställ har en emaljerad yta. Emaljerade ytor är lätta att hålla rena och är beständiga mot de flesta kemikalier. Gör rent ofta så uppstår aldrig rengöringsproblem. Använd vanliga rengöringsmedel.

Rengöringsredskap som innehåller hårda slipmedel, såsom stålull och grön fibersvamp, skall inte användas. Starka syror, t.ex. saltsyra och svavelsyra och starka alkalier, t.ex. kaustiksoda bör inte användas.

Droppande kranar bör snarast repareras. För reparation eller köp av reservdelar anlitar Du en VVS-entreprenör eller VVS-butik. De finns på Gula Sidorna i telefonkatalogen under rubrik "Rörarbeten". Emaljen tål klädtvätt med vanliga tvättmedel men man måste vara försiktig med blötläggning under lång tid eftersom vissa medel innehåller aggressiva ämnen som kan skada emaljen. Detsamma gäller fotoframkallning, färgning av textilier och hårfärgning.

DUSCHKABINER OCH DUSCHVÄGGAR

Stommen består av aluminiumprofiler i vitlackerat utförande. Väg- och dörrskivor är av styren eller härdat glas. Duschkabinens kar är av emaljerad stålplåt.

Gör rent ofta så uppstår aldrig rengöringsproblem. Använd vanliga rengöringsmedel.

Rengöringsredskap som innehåller slipmedel, såsom stålull och grön fibersvamp, får inte användas. Detsamma gäller starka syror, t.ex. saltsyra och svavelsyra och starka alkalier, t.ex. kaustiksoda samt lösningsmedel såsom aceton, thinner och tri.

Använd en fönsterskrapa i duschen. Dra av både väggar och golv efter varje duschning. För att undvika kondens och mögelbildning i duschrummet kan vi rekommendera god ventilation, t.ex. med hjälp av en badrumsfläkt.

Lyftgångjärn för duschväggar ska smörjas in med vattenfast fett en gång om året.

Släplister är förbrukningsmaterial som inte omfattas av den normala produktgarantin.

ROSTFRIA DISK- OCH TVÄTTBÄNKAR

Den rostfria plåtytan bör torkas ren efter varje användning med fuktig svamp eller trasa, som eventuellt doppats i diskmedelslösning som sedan sköljes bort. Torrtorka efter. Matta partier på plåten får tillbaka sin lyster om man strör på lite krita och gnuggar med mjuk trasa. Efter all rengöring skall plåtytan sköljas med vatten och torrtorkas.

Hantera inte syror och andra aggressiva ämnen på disk- eller tvättbänken. Även inläggningsspad, sockrade och saltade vätskor, som får torka in kan ge fläckar som är svåra att avlägsna. Använd inte stålull eller fibersvamp på bänkplanet, däremot kan fibersvampen med fördel användas i disklåda och slasktratt. Skärbrädan och beredningsbrädan av teak eller bok bör före första användning behandlas med matolja. Upprepa "oljebehandlingen" några gånger per år. Vänd brädan ibland så att båda sidor används lika mycket. Rengöring av brädan sker bäst med diskmedel och diskborste samt noggrann eftersköljning och avtorkning.

NORMALSKÖTSEL

Golvbrunnen bör rengöras regelbundet för att fungera på bästa sätt. Intervallet beror på hur ofta brunnen används och på vattnets smutshalt.

Purus golvbrunnar är självrensande. Vid uttorkning kan beläggning uppstå i vattenlåsin-satsen. Gör rent med bakteriedödande medel (t.ex. maskindiskmedel) och skölj ordentligt efteråt. Bakteriedödande medel fungerar även förebyggande mot beläggningar och odörer.

Tips: För bättre hygien – spola fem sekunder med kallt vatten i brunnen efter dusch.

PLASTBRUNNAR

Alla PURUS plastbrunnar har urtagbara vattenlåsin-satser. Fäll upp bygel-n och drag upp insatsen. Eventuell kärvhet beror på hur länge insatsen har suttit orörd. När insatsen är urtagen kan hela brunnen göras ren. Dela insatsen genom att dra isär över- och underdel. Rengör delarna och sätt ihop insatsen igen. När insatsen sätts tillbaka är det viktigt att tätningsringen verkligen sitter i sitt spår. Avlopps-luft kan annars tränga upp genom springan. Fukta tätningsringen med tvållösning så går montaget lättare.

ROSTFRIA BRUNNAR

Strö något torrt pulverformigt rengöringsmedel, t.ex. diskpulver eller mildt skurpulver på ytan. Gnid pulvret lätt mot stålytan med en fuktad putsduk eller svamp. Avlägsna rengöringsmedlet noggrant med kallt vatten, torka stålytan med en torr mjuk putsduk. I de fall missfärgningar uppkommer efter torkningar är detta indikation på att ytan inte har blivit ren, varför behandling måste upprepas. Vid kraftigt nedsmutsad yta kan flera behandlingar erfordras.

Kalkbeläggningar som uppkommer genom vattnets indunstning på materialytan kan avlägsnas med någon av följande lösningar. Ättiksprit (den i handeln förekommande), 10% ättiksprit, utspädd salpetersyra (en del HNO₃ tillsättes 4 delar vatten).

O.B.S! Vid behandling med salpetersyra bör god ventilation ombesörjas. För övrigt gäller samma föreskrifter som för handhavandet av starka syror. Efter behandlingen med någon av ovanstående lösningar sköljs ytan noggrant med kallt vatten varefter torkning med mjuk putsduk görs.

Använd skyddshandskar!

Rostbeläggningar som ej har stått kvar längre tid på den rostfria ytan, kan normalt avlägsnas genom användandet av ett mildt skurpulver. Det torra skurpulvret gnides lätt mot stålytan med en fuktad putsduk varefter sköljning med kallt vatten och torkning med mjuk putsduk görs.

Har rostbeläggningar tillåtits att under en längre tid intorka på det rostfria materialet inträffar vanligen en viss inbränning av korrosionsprodukterna i den rostfria ytan och resulterar i kvarstående missfärgningar efter det att rosten avlägsnats enligt ovan. I sådana fall rekommenderas alternativt borstning med torra nylonfiberborstar eller avrostning med utspädd salpetersyra HNO₃, utspädd med 4 delar vatten. Sköljning och torkning enligt ovan.

GJUTJÄRNSBRUNNAR

Alla Purus gjutjärnsbrunnar är belagda invändigt för att undvika korrosion. För gjutna brunnar med urtagbar vattenlåsin-sats gäller samma instruktion som för plastbrunnar.

VATTENLÅS, TVÄTTSTÄLLS-/DISK- & TVÄTTMASKINSANSLUTNINGAR

Skötsel: Använd ett skonsamt tvåltvättmedel vid rengöring, typ diskmedel
Rengöring: Vattenlåset går att plocka isär. Underdelen skruvas bort.

SKÖTSELANVISNINGAR KROMADE YTOR

RENGÖRING

För rengöring av kromade ytor eller ytor med rostfritt utseende bör man använda neutrala eller lätt basiska (pH 6-9) rengöringsmedel i flytande form i kombination med en mjuk trasa. Exempel på rengöringsmedel är tvållösningar eller diskmedel (ej maskindiskmedel). **Använd ej organiska lösningsmedel, alkoholbaserade rengöringsmedel, frätande rengöringsmedel eller rengöringsmedel med slipmedel.** För svåra kalkfläckar rekommenderas hushållsättika (ej ren ättika). Undvik kontakt med aluminiumklorider (ex deodorant).

Färgytbehandling bevaras bäst genom rengöring med mjuk trasa och tvållösning, efter-sköljning med rent vatten och polering med torr trasa. **Man får absolut inte använda kalklösande, sura- eller sandhaltiga skurmedel.** För att avlägsna kalkfläckar, använd hushållsättika och spola efter med vatten.

SKÖTSELANVISNING KAKEL / KLINKER

REPARATION

För reparation av membran, klinker, kakel (fliser), fogar och elastiska fogar bör fackman tillkallas.

I samband med leverans, medlevererar PARTAB till beställaren, en mindre mängd kakel samt klinker för eventuella framtida reparationsarbeten.

ANSVARSFÖRHÅLLANDE

Under ansvars- eller garantiperioden skall reparationer och utbyten utföras i samråd med PARTAB i annat fall upphör PARTAB:s garantier att gälla.

RENGÖRING

För rengöring användes ett alkaliskt sanitetsrengöringsmedel.

pH brukslösning: 6.5 - 7.4

Använd alltid skyddshandskar vid arbete med rengöringsmedel.

LÄGRE ELLER HÖGRE pH KAN MEDFÖRA SKADOR PÅ KONSTRUKTIONEN